

(א) אם נמצא מת ואינו ידוע מתי מת סובר א"א שליט"א שאמרינו שהיה לו חזקת חיים וא"כ מת בזמן המאוחר בהספק.

(הוספה ממרן שליט"א - ומה שחכמים מסמאין בנגע באחד בלילה ולמחר השכים ומצאו מת שכל הטומאות כשעת מציאתן הנה לתוס' הוא דוקא לקדשים ואפילו להרמב"ם בפ"ח מהל' אה"ט הי"ד שמסמא סתם שהוא לכל דבר, הא הוא דוקא בלא ראוהו חי מבערב ומסתבר דלאו דוקא מבערב אלא אפילו מכמה ימים קודם דמ"ש ורק נמצא מת שלא ידוע לנו מחיותו אף שודאי כל מת היה חי מ"מ אין זה חזקה על הזמן שנגע בו דודאי איכא מתים בכל יום שלכן אפשר בא למקום זה מת מתחלה ע"י שהביאו אותו או שתיכף שבא מת, אבל הנידון על יא"צ הוא על אדם הידוע להבנים שהיה חי לכן הוא כראוהו חי מבערב דגם רבנן מסתרינן, ואף דשם תביא מפני שהוא ספק ברה"ר הוא משום דכל הטומאות כשעת מציאתן הוא סותר לחזקת החיים כדפי' בבאור הגר"א על התוספתא סהרום פ"ו ה"ו דזה לא שייך לענין יא"צ דכשעת מציאותו אינו עושה דין יא"צ על אתמול, ועיין בסימן שצ"ז שהש"ן מסיק כמהר"ם מינץ שספק אם הוא בתוך שלשים או לאחר שלשים חייב להתאבל דלא כהט"ז ודחה בבקה"כ דברי הט"ז שפליג ומיקל דליכא בזה חזקה וכן ראוי להורות כי דברי הט"ז דחוקין, ולענין יא"צ גם להט"ז שהוא ספק במי יש לקבוע היא"צ ביום הנמצא שהיה ודאי מת. - ע"כ ממרן שליט"א).

(ב) במת בין השמשות סובר א"א שליט"א שבזמן המוקדם אולי היה חי אבל בזמן המאוחר בודאי היה מת ואין ספק מוציא מידי ודאי.

והנה בתשובות חת"ס או"ח סימן קס"א וקס"ב כתב שיקבע הזמן הקדום שהרי הקדים תפלה לצרה ומטעמים אחרים וגם סובר שיותר טוב שיקבע שניהם שזכות היום עצמו עדיף טפי.

(הוספה ממרן שליט"א - נראה דהחת"ס לא אמר אלא בהיה היום ברור לדינא אך שנשכח איזה יום היה שבזה מסיק דיקדים אבל בספק בעצם לכו"ע מדין בה"ש שלא היה שייך לתיקון נשמתו שום דבר ביום שמת ממש אלא ביום שלאחריו דאף אם היה קבר מוכן סמוך לא היה אפשר נמצא שמתחלה היה שתיקונו של מת זה יעשו ביום המאוחר אך במת קודם בה"ש אף שג"כ לא היה שייך במציאות לעשות קבורה ביום שמת מ"מ לא שייך למיפלג אבל בין השמשות שהוא ספק שמא הוא מחר יש למיזל לפי הטעם, וגם ריע מזליה הא הוא למחר דהרי כל היום דלעבר היה בחינם דהרי מת אחר כל היום הודאי, וסברא דמקדים תפלה לצרה שכתב החת"ס תמוה דהא לא נפטר כשבזדמן שהתענה ביום שלפני היא"צ וכן אף אחר תענית ציבור ואחר תענית בה"ב וכדומה צריך להתענות ביום היא"צ וצ"ע"ק - ע"כ ממרן שליט"א).

(ג) מי שמת ביום ל' מרחשון או בל' כסלו ובא שנה שאין למרחשון וכסלו רק כ"ט יום מה יעשה אמר א"א שליט"א שיקבע בא' בכסלו ולא בכ"ט במרחשון וכן בא' טבת ולא בכ"ט כסלו דהא בכ"ט עדיין היה חי אבל בא' כבר היה מת.

(הוספה ממרן שליט"א - שיטת המג"א תמוה מאחר שבכ"ט היה חי איך שייך להחשיבו ליום היא"צ שמת בו וכדהקשה עליו הפמ"א שהובא במחצה"ש, ואין כוונתו בקושיתו ממת בכ"ט חשון דאין היא"צ להקשות מזה הדין דל"ק כלום כדכתב המחצה"ש, אבל הוא רק להראות שאזלינן בתר היום ולא בתר החדש דלכן אף במת ביום ל' לא שייך שיהיה היא"צ בכ"ט כדכתבתי ולא שייך בזה מנהג כיון שאינו מצוי לכן צריך לנהוג היא"צ בר"ח כהפמ"א - ע"כ ממרן שליט"א).

והנה המג"א בסימן תקס"ח ס"ז כתב דאם בהיארצייט בראשון היה ג"כ יום ל' אז נקבע היארצייט בר"ח לעולם ואם אז היה כ"ט יקבע ביום הכ"ט שהרי מת ביום של חשון ולא כסלו וכן בציור השני, והט"ז סובר לעולם קובעין ביום כ"ט, ול"ב דמאחר שיום ל' אנו קוראין ר"ח דספק הוא א"כ יש ליתן לו דין מת בר"ח.

(ד) אם מת בל' דאדר א' ובשנה פשוטה ליכא יום ל' לאדר אמר א"א שליט"א שיקבע בר"ח ביסן מטעם שנא' אדר עדיין היה חי וגם בכ"ט אדר היה עדיין חי.

(הוספה ממרן שליט"א - בזה יש טעם לומר כהמג"א לגירסת מחצה"ש שהיא"צ יהיה א' דר"ח אדר מטעם דמסיק דאדר בשנה פשוטה הוא עומד תחת אדר שני במעוברת, אבל יש טעם גדול לנהוג היא"צ בר"ח ביסן מאחר דחי בשנה העברה כל חדש אדר, אבל מכיון שיצא מהמג"א יש יותר לעשות כהמג"א, אך אולי כיון שגירסת הלבושי שרד והפמ"ג אינו כן אלא דין אחר דבמת ביום ראשון דר"ח אדר יתענה ביום ראשון דר"ח אדר ולא בכ"ט בשבט שהוא דין פשוט וברור ולא הוזכר דין מי שמת ביום ל' לאדר ראשון הרי לגירסא זו לא יצא מהמג"א כלל דין זה וא"כ יכול לעשות גם בניסן דיש טעם לכאן ולכאן. - ע"כ ממרן שליט"א).

(ה) מת באדר בשנה פשוטה היארצייט במעוברת באדר א' כהכרעת הרמ"א שם ויותר טוב לנהוג בשניהם ג"כ שם.

